

**Створення та діяльність робочої групи з аудиту безпеки території в
територіальній громаді**

Методичні рекомендації

Київ - 2023

Авторки:

Анастасія Ненька, директорка Громадської організації “Інформаційно-консультативний жіночий центр”

Олена Сулова, старша аналітикиня Громадської організації “Інформаційно-консультативний жіночий центр”

Розробка методичних рекомендацій «Створення та діяльність робочої групи з аудиту безпеки території в територіальній громаді» стало можливим завдяки гранту, що виконує громадська організація «Інформаційно-консультативний жіночий центр» за підтримки Українського Жіночого Фонду. Відповідальність за зміст інформації несе громадська організація «Інформаційно-консультативний жіночий центр»

У виданні використані матеріали, які належать МФБ «Українська фундація громадського здоров'я».

ЗМІСТ

Вступ

Історія виникнення та розвитку аудиту безпеки в Україні

Забезпечення рівного доступу до безпеки і комфорту жінок і чоловіків, хлопців і дівчат

Законодавчі засади проведення аудиту безпеки

Етапи створення безпечного і комфортного простору в громаді:

- Організація процесу
- Методологія проведення аудиту безпеки в громаді
- Аналіз результатів аудиту безпеки
- Адвокація змін за результатами аудиту безпеки
- Розробка цільової програми за результатами аудиту безпеки

Посилання на форми та корисні матеріали

Вступ

Вторгнення росії та ескалація війни в Україні справді мають серйозні наслідки для безпеки жінок та дівчат. Ця ситуація призвела до загострення проблеми гендерно зумовленого, зокрема домашнього насильства, та сексуального насильства, пов'язаного з війною.

Війна створює стресове середовище, де емоційні напруження, насильство та конфлікти зростають. Жінки та дівчата, які стали внутрішніми переселенками або знаходяться на передовій лінії, стикаються зі збільшеними ризиками сексуального насильства. Вони можуть бути піддані фізичному та психологічному насильству, торгівлі людьми та експлуатації.

Уразливість жінок та дівчат у воєнний час збільшується через руйнування соціальної інфраструктури, втрату дому, недоступність основних послуг або обмеженість доступу до інформаційних джерел, включно із медичною допомогою та психосоціальною підтримкою. Безпека, захист і доступ до необхідних ресурсів важливі для кожної і кожного.

Динаміка воєнних дій постійно змінює характер ризиків і небезпек, рівень їх впливу на щоденне життя. Якою буде країна по завершенні війни? Це питання люди регулярно задають собі, іншим, громаді, уряду. Тому вже зараз необхідно думати над тим, якою буде країна, яку ми разом будемо відбудовувати після війни.

Це має бути багатогранний підхід до планування, дизайну та управління громадськими просторами. Інтегративне планування, процес створення безпечного сусідства, підвищення довіри і згуртованості на місцях, зниження злочинності та насильства – все це має бути спрямованим на поліпшення фізичного, економічного та соціального здоров'я місць проживання – міст, сіл, селищ і навколишніх територій.

Наша мета – створити публічну сферу, яка не лише відповідає потребам кожної людини громади, місцевому характеру та його найкращим традиціям, а також виховує громадянське почуття, гордість і самоуправління в громаді.

Організації громадянського суспільства та урядові інституції мають працювати разом, щоб забезпечити безпеку жінок і дівчат, чоловіків і хлопців, надати їм доступ до безпечних притулків, медичної допомоги, психологічної підтримки та правової допомоги, а в майбутньому разом будувати нові громадські простори та змінювати старі. Важливо проводити освітні кампанії, спрямовані на свідоме ставлення до проблеми гендерного насильства і насильства, пов'язаного з війною, і сприяти побудові суспільства, де жінки і дівчата, чоловіки та хлопці можуть жити безпечно і гідно, незалежно від воєнного конфлікту.

Історія виникнення і розвитку аудиту безпеки в Україні

Історія виникнення цієї програми пов'язана з довготривалою роботою у галузі гендерної рівності та боротьби з насильством проти жінок. Одним з ключових моментів, який сприяв створенню цієї програми, була Конференція ООН з питань населення і розвитку, яка відбулася в Каїрі (Єгипет) у 1994 році. На цій конференції була вперше виражена підтримка ідеї створення "безпечних міст" для жінок та дівчат, де б вони мали можливість вільно виражати себе та реалізовувати свої права. В подальшому ця ідея знайшла відображення у Глобальній Флагманській ініціативі ООН Жінки "Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат", яка була розроблена в контексті забезпечення безпеки та захисту прав жінок та дівчат у містах. Вона ставить за мету створення оточення, в якому жінки та дівчата можуть вільно рухатися, працювати, навчатися та розвиватися без страху від будь-яких форм насильства чи дискримінації.

Ініціатива проведення аудиту територій в Україні започаткована у березні 2010 року Інформаційно-консультативним жіночим центром (ІКЖЦ). Поштовх дала Глобальна Флагманська ініціатива ООН Жінки «Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат», яка на той час готувалася і стартувала у листопаді 2010 року. Це програма глобального рівня, в межах якої планувалося розробити та впровадити інструменти, політики та комплексні підходи щодо запобігання та реагування на сексуальні домагання та інші форми сексуального насильства проти жінок та дівчат у громадських просторах, спираючись на впровадження практик, які робили міста більш безпечними та дружніми до жінок.

Поширена участь жінок у різних аспектах життя міст, включно із громадським транспортом, освітою, роботою та розвагами, обумовила необхідність створення програми, спрямованої на аудити безпеки і врахування гендерних аспектів у плануванні та дизайні міського середовища. Аудити безпеки в містах допомагають ідентифікувати проблемні місця та ситуації, де жінки та дівчата можуть бути піддані насильству або дискримінації. Результати аудитів допомагають розробити конкретні заходи з покращення безпеки та рівності.

Першими містами, обраними Глобальною Флагманською ініціативою, були Каїр (Єгипет), Кігалі (Руанда), Нью-Делі (Індія), Порт Морсбі (Папуа Нова Гвінея) і Кіто (Екватор), де ситуація з насильством проти жінок і дівчат у громадських просторах була критичною.

Україна, попри те, що насильство проти жінок також мало місце на вулицях міст і сіл, мало значно нижчий його рівень, тому на той час не могла претендувати на участь у Флагманській ініціативі.

Сама ідея запала в серця активісток Інформаційно-консультативного жіночого центру. Пошуки в Інтернет дали можливість познайомитися з

іншими ініціативами – «Сеул – безпечне місце» (початок 2007 рік), «Аудит безпеки жінок» проведений в Канаді (початок 1989 рік), який пізніше ООН Габітат став розвивати глобально (початок 2009).

Контрольний список, підготовлений в Канаді, і став базовим для українського контрольного списку.

Пізніше, 2011 року, на конференції ООН Жінки «Проектування безпечних міст з жінками та дівчатами: планування успіху» в Каїрі відбулося знайомство з підходами «Проекту для публічних просторів» Сінтії Нікітін, який зосереджувався не лише на питаннях безпеки від насильства, а на ширшому розумінні безпеки та долучення до просторового планування елементів комфорту.

Аудит безпеки територій за таким комплексним підходом поєднує «мертву воду» - перевірку на предмет відсутності факторів небезпеки від насильства та інших видів небезпек – та «живу воду» - огляд можливостей забезпечення додаткового комфорту на території, що перевіряється.

З 2010 року за цією методикою Інформаційно-консультативним жіночим центром (далі – ІКЖЦ) проведено аудити безпеки у багатьох містах і селах України, в навчальних закладах¹. З 2018 року такий аудит проводиться для визначення проблем і формування впливу на зміни, які необхідно здійснити в будинку задля забезпечення безпеки та доступності з урахуванням інтересів та потреб жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, сімей з дітьми, осіб похилого віку, людей з інвалідністю і інших категорій мешканців будинку з об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ)².

До Глобальної Флагманської ініціативи ООН Жінки «Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат» Україна офіційно долучилася у 2018 році.

ООН Жінки у партнерстві з Міжнародним благодійним фондом «Українська фундація громадського здоров'я» (далі – УФГЗ) в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру, яку реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО), відповідно до вимог Керівництва з проведення оглядових досліджень були розроблені та адаптовані для практичного використання Методичні рекомендації з проведення аудиту безпеки та реалізації Глобальної Флагманської ініціативи ООНЖ «Безпечні міста та безпечні громадські простори для жінок і дівчат» в межах територіальних громад України на основі

¹ <https://wicc.net.ua/post/prezentaciyi-audytiv-bezpeky-terytoriy>

² <https://upravbud.info/content/uploads/2019/12/audyt-bezpeky-ta-dostupnosti-bkb.pdf>

імплементатії пілотної програми «Рубіжне – безпечне місто», реалізованої у м. Рубіжне Луганської області³.

У рамках реалізації міської цільової програми «Рубіжне - безпечне місто», зокрема підписано Меморандум про співпрацю між представниками влади, поліції, 10 транспортними компаніями та громадською організацією «Мрії молоді» з метою підвищення обізнаності водіїв громадського транспорту щодо запобігання та реагування на сексуальні домагання та інші форми сексуального насильства в громадських місцях та співпраці з відповідними службами. Громадський транспорт позначено спеціальними стікерами «Безпечний транспорт для жінок та дівчат» з інформацією про послуги для постраждалих від гендерно зумовленого насильства. В результаті аудиту безпеки та подальшої

освітлення. Проведено конкурси на кращий відеоролик на тему «Рубіжне - безпечне місто для жінок та дівчат» серед молоді. На офіційному сайті громади створено окрему сторінку з інформацією про «Безпечне місто та безпечні громадські простори для жінок та дівчат».

З метою інформування представників громад України МБФ «Українська фундація громадського здоров'я» у тісній співпраці з ООН Жінки організують тренінги, семінари, вебінари з вивчення методики проведення аудиту безпеки на місцевому рівні, зокрема з використанням Глобальної Флагманської ініціативи ООН Жінки та аудиту безпеки територій, в яких беруть участь представники місцевої влади громад, соціально-психологічних служб, постраждали від домашнього та гендерно зумовленого насильства, сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, працівники притулків, поліції, організацій громадянського суспільства (ОГС), груп самопомоги, громадські активісти/ки, жінки-лідерки. В результаті у цільових громадах проводиться 16 (9 - Луганська область: Сватове, Золоте, Гірське, Новоайдар, Рубіжне, Северодонецьк, Станиця Луганська, Попасна, Щастя; 6 - Донецька область: Дружківка, Торезьк, Велика Новосілка, Соледар, Званівка, Хлібодарівка; 1 - Запорізька область: Комиш-Зоря) аудитів безпеки, які мали на меті виявити небезпечні громадські місця та інфраструктуру для запобігання сексуальним домаганням та іншим формам сексуального насильства щодо жінок і дівчат у громадських місцях. За результатами вказаних аудитів безпеки 11 громад прийняли цільові програми щодо запобігання та протидії сексуальним домаганням та іншим формам сексуального насильства щодо жінок і дівчат у громадських місцях.

З метою впровадження на місцях ініціатив, направлених на забезпечення безпеки та рівних можливостей для жінок і дівчат, чоловіків і хлопців, однією з найважливіших є спільна робота на рівні місцевої влади та громадських організацій щодо створення «безпечних міст» і покращення

³ <http://safecityprogram.tilda.ws>

умов життя. Окрім цього, українська громадськість активно веде роботу з популяризації гендерної рівності та боротьби з насильством проти жінок. Громадські організації, жіночі рухи, активістки та активісти працюють над підвищенням обізнаності суспільства щодо проблем гендерної дискримінації та насильства.

Широкомасштабне вторгнення росії на територію України, що почалося 24 лютого 2022 року, суттєво поглибило проблеми безпеки жінок та дівчат. Ці воєнні дії стали катастрофічними в сенсі порушення прав людини, зокрема, прав жінок та дівчат. Умови вимушеного переміщення внаслідок війни створили серйозні загрози для безпеки жінок і дівчат. Вони стали шукачками притулку поза територією України або переселенками в інші регіони України, зіштовхуючись з викликами, пов'язаними з втратою житла, доступом до основних послуг, здоров'я та безпеки.

Перебування в зонах бойових дій є особливо небезпечним для жінок та дівчат. Вони піддаються ризику сексуального насильства, фізичного насильства, торгівлі людьми та експлуатації. Також, на тимчасово окупованих територіях, жінки та дівчата стикаються з великими викликами щодо своєї безпеки та прав. Вони можуть стати об'єктами насильства, обмежень у свободі, втрати доступу до основних послуг, включно із медичною допомогою та освітою.

Особливої уваги та дієвих заходів потрібно вживати для забезпечення безпеки жінок і дівчат в цих умовах. Важливо розробити та впровадити політики, програми та механізми, спрямовані на захист їхніх прав, попередження насильства та експлуатації, надання доступу до необхідних ресурсів, включно із медичною допомогою, психологічною і соціальною підтримкою та правовою допомогою.

Враховуючи згадані актуальні питання безпеки жінок і дівчат, проведення аудитів безпеки під час і після військових конфліктів є важливим кроком у забезпеченні їхньої безпеки, захисту прав та розробці відповідних заходів для забезпечення гідності та благополуччя жінок і дівчат. Також необхідно здійснювати освітні кампанії, спрямовані на підвищення свідомості про проблеми гендерно зумовленого насильства та насильства, пов'язаного з війною, і просування рівноправного ставлення до жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, руйнацію гендерних стереотипів та формування нульової толерантності до будь-яких проявів насильства.

Забезпечення рівного доступу до безпеки і комфорту жінок і чоловіків, хлопців і дівчат

Коли дивитися на місця проживання з урахуванням гендерного підходу, одна з головних гендерних відмінностей, яка впливає на використання простору проживання, є різниця між чоловіками та жінками, які виконують функції і обов'язки догляду. Досі частіше жінки беруть на себе більшість такої роботи у сім'ях та громадах. Тому жінки мають займати центральне місце в міському плануванні та розвитку, оскільки вони є ключовими користувачками міста в їхній ролі менеджерок повсякденного життя та ролі лідерок громад та ініціаторок добросусідства.

З цієї позиції проектування міського середовища проживання та інфраструктури має кардинально різні пріоритети. Багато з минулих і сучасних тенденцій розвитку міст відображають перспективи традиційного чоловічого стилю життя та зразків для наслідування на основі «аутсорсингу» завдання догляду «іншій статі».

Відновлена Україна має прагнути іншого вигляду, над формуванням якого маємо працювати вже зараз.

Партисипативне та гендерно чутливе міське середовище можна підтримувати наступним чином:

- змішане використання простору, інтеграція функцій роботи, торгівлі, проживання, догляду та відпочинку;
- підтримка мешканців і мешканок у забезпеченні власних потреб і розробці власних рішень;
- надання мешканкам і мешканцям житлових масивів місць для самоорганізації та зустрічей;
- формування громадської інфраструктури, в якій знайдуть зайняття і задоволення діти, люди похилого віку, а також інші групи населення;
- багаторазове та гнучке використання громадського простору мешканцями і мешканками;
- сприятливі умови для збереження та розвитку місцевої економіки, невеликих крамничок, малого бізнесу;
- створення експериментального простору в громадах для розвитку знизу вгору через креативність та інноваційність;
- створення сприятливих умов для місцевих ініціатив, таких як материнські центри або «академії сусідства»;
- перенаправлення ресурсів на низові ініціативи;

- визнання жителів і місцевих громад справедливими партнерами в розвитку міста/села/селища;
- підтримка участі та лідерства жінок у місцевому врядуванні та розвитку громади.

В процесі проведення аудиту ми маємо не лише зосередитись на безпеці від фізичного насильства чи гендерно зумовленого насильства, але й враховувати аспекти безпеки, пов'язані з організацією інфраструктури та забезпеченням комфорту для громади. Концепція безпеки не обмежується лише відсутністю небезпеки; вона також охоплює створення умов, в яких люди можуть відчувати себе захищеними та впевненими.

Забезпечення комфорту на громадських територіях є не менш важливим аспектом безпеки. Це може включати в себе наявність достатнього освітлення, організовані пішохідні зони, зручні сидіння та місця відпочинку, забезпечення добре підтримуваними дорогами та тротуарами. Комфортна інфраструктура сприяє відчуттю безпеки у громадських місцях, робить їх більш доступними та забезпечує можливість безперешкодної активності та взаємодії для всіх членів спільноти.

Організація комфортної інфраструктури також сприяє зниженню ризику негативних подій. Наприклад, добре освітлена вулиця може зменшити можливість випадків падіння або травм, а розташування відеоспостереження може вплинути на зниження випадків вандалізму чи крадіжок.

Отже, збалансована безпека включає в себе не лише заходи протидії насильству, а й створення комфортних та безпечних середовищ для всіх мешканців/ок та відвідувачів/ок громадських територій.

Законодавчі засади проведення аудиту безпеки

Тривалий час аудити безпеки проводилися виключно за ініціативою громадських організацій. Для органів влади вони були повністю добровільними, що часто перешкоджало поширити цю практику на всю країну.

Активність громадянського суспільства, результати проведення аудитів на місцях, відкритість влади призвели до того, що Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року не лише визначив Стратегічну ціль №2 «Створення гендерно чутливої системи ідентифікації безпекових викликів, запобігання таким викликам, реагування на них», а і визначив конкретні кроки для її досягнення.

Пункт 15 передбачає проведення аудиту безпеки територій, а пункт 19 затверджує включення питань аудиту безпеки територій до освітніх програм суб'єктів реагування на безпекові виклики, насильство за ознакою статі та насильство, пов'язане з конфліктом.

Завдання 15, захід 2

урахування гендерного та інклюзивного підходу під час планування, будівництва та переобладнання споруд цивільного захисту, в тому числі шляхом проведення аудиту безпеки територій територіальних громад, перевірки та/або облаштування укриттів, у тому числі у закладах освіти, пристосованих також для маломобільних груп населення

Завдання 19

Включення питань аудиту безпеки територій до освітніх програм суб'єктів реагування на безпекові виклики, насильство за ознакою статі та насильство, пов'язане з конфліктом

Захід 19 завдання

організація для фахівців із соціальної роботи, фахівців мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, працівників притулків для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, студентів закладів вищої освіти освітніх заходів (тренінгів, семінарів) з вивчення методики проведення аудиту безпеки територій на місцевому рівні

Тепер аудит безпеки територій є частиною державної політики, що має всі передумови зробити його результати засадами політики на місцевому та національному рівнях.

Етапи створення безпечного простору в громаді

Організація процесу

Для створення безпечного простору та покращення благополуччя в громаді необхідно виконати наступні кроки, які залежать від ініціаторів для проведення аудиту безпеки.

У випадку, якщо є підтримка та залученість органів місцевої влади:

Приняття рішення місцевим органом влади	Проведення аудиту не потребує виділення коштів, тільки виділення часу. Рішення, прийняті за результатами аудиту, можуть потребувати виділення коштів – реконструкція, переобладнання тощо - чи ні – врахування результатів при плануванні наступних інфраструктурних об'єктів
Вибір місця чи місць для аудиту	Весь населений пункт чи його частина – вздовж жвавих магістралей, навколо школи, відомих своїм небезпеками тощо.
Організація групи осіб, які будуть здійснювати аудит	За участі відповідних структурних підрозділів місцевої влади і громадськості – цільових груп, які можуть на собі відчувати небезпеки
Складання контрольного списку	Вибір пріоритетів
Проведення аудиту	Збір та упорядкування результатів, підготовка рекомендацій
Впровадження	Поширення результатів та рекомендацій, донесення інформації до осіб, які приймають рішення
Оцінка результатів і планування наступних кроків	Просування рекомендацій, моніторинг виконання, планування наступних аудитів

У випадку, якщо є ініціатива мотивованого населення:

Створення ініціативно-мотивованої групи, націленої на покращення благополуччя в громаді

Першим кроком є формування групи людей, які мають бажання та мотивацію займатися покращенням безпеки та благополуччя в громаді. Ця група стає ініціаторкою та рушійною силою процесу.

Актуалізація наявних безпекових проблем та прогалин

Група проводить аналіз ситуації в громаді, виявляє наявні проблеми безпеки та прогалини, які потребують уваги та вжиття заходів реагування. Цей етап допомагає зрозуміти потреби та визначити пріоритети дій.

Проведення аудитів безпеки

Ініціативно-мотивована група здійснює аудит безпеки за обраними маршрутами в громаді. Це може включати фізичний аудит простору, оцінку соціальних ризиків, та аналіз інших даних для отримання об'єктивної інформації.

Аналіз отриманих даних за результатами проведених аудитів безпеки та формування рекомендацій

Група аналізує отримані дані та висновки з аудитів безпеки для визначення основних проблем та потенційних ризиків. На цій основі розробляються рекомендації та стратегії для подальшого вдосконалення безпеки в громаді.

Адвокація змін за результатами сформованих рекомендацій після проведення аудитів безпеки

Група адвокатує та захищає запропоновані зміни, звертаючись до відповідних органів влади, громадськості та зацікавлених сторін. Мета полягає в залученні уваги до проблем безпеки та забезпеченні підтримки для реалізації рекомендацій.

Розробка цільової програми

Група розробляє конкретний план дій та або цільову програму для покращення безпеки в громаді. Це може включати конкретні заходи, проекти, програми на викорінення насильства, зменшення рівня злочинності, освітні та інформаційні заходи тощо.

Затвердження цільової програми

Розроблена цільова програма повинна бути затверджена відповідними місцевими органами влади. Це дає офіційний статус і підтримку для реалізації запланованих заходів.

Моніторинг виконання цільової програми

Група забезпечує постійний моніторинг та оцінку виконання цільової програми. Цей етап дозволяє відстежувати прогрес, виявляти можливі проблеми та коригувати стратегію дій, якщо потрібно.

Методологія проведення аудитів безпеки у громаді

Аудит безпеки - це систематичний та об'єктивний процес оцінки рівня безпеки цільових груп населення у визначеній організації або системі. Цей процес включає збір і аналіз інформації задля виявлення потенційних загроз, ризиків та слабких місць, що можуть створювати небезпеку для безпеки та захищеності цієї організації або системи.

Аудит безпеки території - це процес аналізу та оцінки безпеки конкретної території, такої як місто, селище, село або інший населений пункт. Цей процес містить вивчення безпекових викликів та загроз, що стосуються даної території, а також оцінку ефективності існуючих заходів забезпечення безпеки та попередження ризиків.

Метою аудиту безпеки території є виявлення слабких місць у системі безпеки території та розробка рекомендацій щодо удосконалення заходів безпеки, забезпечення більш ефективного управління ризиками та підвищення безпеки для мешканців та відвідувачів даної території.

Аудит безпеки може виявити ризикові місця, де ймовірність виникнення небезпечних ситуацій є високою, а також виявити уразливі групи населення. Ця інформація дозволяє розробити та впровадити ефективні заходи з попередження насильства і поліпшення безпеки жінок і дівчат, чоловіків і хлопців.

Процеси децентралізації і об'єднання територіальних громад допомагають створенню сприятливого середовища для проведення аудиту безпеки території. Місцеві громади можуть бути активно залучені до цього процесу, забезпечуючи доступ до інформації та сприяючи залученню жителів до збору даних. Це сприяє створенню більш точної та комплексної мапи безпеки на місцевому рівні.

Після проведення аудиту безпеки території отримані результати можуть бути використані для розробки та впровадження конкретних заходів і програм, спрямованих на попередження гендерно зумовленого насильства і забезпечення безпеки жінок і дівчат, чоловіків і хлопців. Наприклад, це може стосуватися створення безпечних просторів, підвищення обізнаності та свідомості щодо гендерних проблем, забезпечення підтримки для осіб, постраждалих від насильства та покарання винних.

Аудит безпеки територій є важливою складовою стратегії забезпечення безпеки і комфорту місцевого населення, а активна участь місцевих громад у цьому процесі сприяє створенню ефективних і сталих рішень для запобігання насильству та покращення якості життя усіх громадян.

МЕТА АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Головна мета аудиту безпеки полягає у покращенні захисту від потенційних загроз та забезпечення відповідності вимогам безпеки шляхом

виявлення та аналізу ризиків, пов'язаних з проявами гендерно зумовленого насильства, сексуальних домагань та інших форм насильства по відношенню до жінок та дівчат у різних сферах життя та з ризиками, спричинені іншими факторами (природними, техногенними, воєнними тощо); розробку та впровадження механізмів з попередження та зменшення сексуального насильства та сексуальних домагань у публічних просторах проти жінок та дівчат. Це важливий крок у розумінні та забезпеченні безпеки та добробуту всіх членів суспільства.

Аудит безпеки містить оцінку місцевої інфраструктури, яка зокрема може охоплювати оцінку таких елементів, як наявність або відсутність освітлення, вуличних камер спостереження, укриття на випадок повітряної тривоги, доступність та безпечність громадського транспорту та зупинок громадського транспорту, наявність захищених місць, напівзруйнованих будівель чи недобудов, інших фізичних складових громадських просторів, тощо. Аналізуючи ці фактори, ініціативно-мотивована група з'ясовує, які місця або території можуть бути особливо небезпечними для жінок і дівчат, чоловіків і хлопців, де існує підвищений ризик прояву будь якого виду насильства або впливу інших факторів (природних, техногенних, воєнних тощо).

Результати аудиту безпеки є важливим джерелом інформації для розробки місцевих цільових програм та стратегій, спрямованих на покращення безпеки громадських просторів для жінок і дівчат, чоловіків і хлопців. Це може містити впровадження заходів, спрямованих на поліпшення освітлення, збільшення наявності безпечних транспортних засобів, створення безпечних зон у парках та вуличних просторах, покращення доступності до об'єктів інфраструктури, підвищення громадської свідомості щодо проблем гендерно зумовленого насильства та надання підтримки постраждалим.

Крім того, аудит безпеки може привернути увагу до системних проблем та нерівностей, які сприяють гендерно зумовленому насильству. Виявлення цих проблем може спонукати до проведення заходів на місцевому рівні, спрямованих на боротьбу з насильством за ознакою статі та створення рівних умов для всіх членів суспільства.

Отже, аудит безпеки є необхідним інструментом для збору об'єктивної інформації про ризики, пов'язані з гендерно зумовленим насильством, та сприяє розробці та впровадженню заходів, спрямованих на створення безпечних та добросусідських громадських просторів для жінок та дівчат, чоловіків і хлопців.

Це один з кроків досягнення справедливого та рівноправного суспільства, де кожна людина може жити в безпеці та гідності.

ЗАВДАННЯ АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Головне завдання аудиту безпеки полягає у наданні змоги, зокрема жінкам та дівчатам, виявити та озвучити наявні перешкоди, проблеми, занепокоєння, які перешкоджають відчуттю безпеки та з якими вони стикаються в конкретних місцях, за конкретними маршрутами на території власної територіальної громади шляхом активної участі у діяльності в складі ініціативно-мотивованої групи.

Завдання ініціативно-мотивованої групи полягає у тому, щоби привернути увагу мешканців і мешканок громади до питань безпеки та комфорту пересування у межах їх власної громади. Це містить збір детальної інформації про найбільш небезпечні місця та громадські простори на території громади з точки зору вчинення гендерно зумовленого насильства щодо жінок і дівчат. Такі місця можуть стосуватися неосвітлених ділянок вулиць, покинутих будівель, захаращених тротуарів чи їх відсутності, місця збуту та вживання алкогольних напоїв, відсутності інформації про мінну небезпеку, відсутності інформації про наявність укритій, а також зруйнованих інфраструктурних об'єктів, які можуть стати перешкодою для безпеки та допомоги. Додатково, важливо звернути увагу на зручність та безпеку пересування громадським транспортом, якщо такий транспорт доступний у громаді.

Розширюючи завдання ініціативної групи, важливо враховувати не лише фізичні аспекти безпеки, але й соціальні та психологічні чинники. Потрібно зрозуміти, які фактори сприяють проявам гендерно зумовленого насильства та створюють небезпечні умови для жінок і дівчат. Окрім того, дослідження міститиме аналіз соціально-економічного статусу, культурних практик та інших факторів, що можуть впливати на безпеку громадських просторів.

Отримані результати аналізу інформації про небезпечні місця та проблеми з пересуванням стануть основою для подальшої розробки цільових програм та заходів з метою підвищення безпеки та комфорту у громадських просторах для жінок і дівчат. У цей спосіб ініціативно-мотивована група сприятиме створенню справедливого та рівноправного середовища, де всі члени громади зможуть жити безпечно й насолоджуватись свободою пересування.

ХІД АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Для здійснення аудиту безпеки формуються ініціативно-мотивовані групи (ІМГ), які грають ключову роль у процесі оцінки (до 10 осіб), з урахуванням, що більшу половину складу групи складають жінки і дівчата. Члени ініціативно-мотивованої групи скрадатимуться із мешканців/ок громади різного віку та різних соціальних груп, а також людей із вразливих категорій населення з урахуванням того, щоби більшу частину групи

становили жінки та дівчата. Очолити ініціативну групу пропонується представнику/представниці громади, який/яка має досвід у сфері організаційної та командної роботи.

Крім того, рекомендується включити до складу ІМГ представників/ць поліції (патрульної, офіцерів громади, ювенальної превенції тощо), державної служби надзвичайних ситуацій, органів місцевої влади, комунальних служб, освіти і медицини, а також військових Збройних сил України або територіальної оборони, які дислокуються на території громади. Учасники і учасниці ІМГ мають обов'язково перед початком роботи пройти інструктаж з проведення аудиту безпеки та отримати загальну інформацію про цілі аудиту та очікувані результати. Це забезпечує однакове розуміння завдань та методології проведення аудиту, а також сприяє створенню спільного підходу до роботи групи.

Важливо, щоб ІМГ була представлена різноманітними групами населення, щоби врахувати різні потреби та перспективи. Це допоможе забезпечити широку реалізацію рішень, що виникатимуть під час аудиту, і забезпечити створення безпечного та комфортного середовища для всіх членів громади.

Учасникам і учасницям ІМГ для проведення аудиту безпеки необхідно мати наступні речі та знання:

1. Інструктаж і загальна інформація:

- Пройти інструктаж з проведення аудиту безпеки, ознайомитися з процедурою та метою аудиту.
- Отримати загальну інформацію про цілі аудиту і очікуваний результат.

2. Карта або план місцевості:

- Мати доступ до карти або плану місцевості, де буде проводитися аудит безпеки.
- Знати маршрут, основні місця та громадські простори, які потрібно перевірити.

3. Записні матеріали:

- Блокноти або записні книжки для фіксації спостережень, відміток та виявлених проблем.
- Ручки, олівці та інші засоби для письма.

4. Камера або смартфон:

- Камера або смартфон з фото- та відеозаписом для документування виявлених проблем, небезпек або потенційних загроз.

5. Вимірювальні пристрої:

- Можливість вимірювати освітленість (наприклад, за допомогою фотометра) та інші параметри, які впливають на безпеку (наприклад, ширина тротуарів).

6. Знання про показники безпеки:

- Розуміння основних показників безпеки в громадських просторах, таких як освітленість, видимість, присутність людей та відсутність прихованих місць.

7. Емоційна стійкість та комунікативні навички:

- Бути емоційно стійкими та здатними об'єктивно спостерігати та оцінювати ситуації.
- Мати комунікативні навички для взаємодії з іншими учасниками групи та потенційними свідками або постраждалими від насильства.

ІНСТРУКТАЖ З ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Формат проведення аудиту безпеки передбачає піші виходи ініціативно-мотивованої групи за попередньо обраними маршрутами на території громади. Цей підхід дозволяє отримати більш детальну та точну інформацію про стан безпеки та ризики, з якими стикаються жінки та дівчата. Для забезпечення якісного проведення аудиту, рекомендується враховувати такі етапи та вимоги:

1. Консультації та планування: Перед початком аудиту ініціативно-мотивована група здійснює індивідуальні та групові консультації з місцевими представниками/цями, медичними та соціальними працівниками/цями, педагогами/инями, дівчатами та жінками. Враховуючи їх думки та досвід, а також власний погляд, команда розмежовує територію громади на маршрути, кожен з яких буде закріплений за окремою групою.

2. Повторні проходження маршрутів: Проведення аудиту безпеки територій може включати різні ситуації з урахуванням часу доби, коли здійснюється аудит. Один із важливих аспектів - це повторні проходження маршрутів, що дозволяють отримати повну інформацію про стан безпеки на різних локаціях. Кожен маршрут рекомендується пройти два рази - в денний і вечірній час. Це дозволить здійснити оцінку зміни безпекової ситуації залежно від часу доби та визначити можливі варіації ризиків та загроз. Також проходження маршрутів в денний та вечірній час дасть змогу спостерігати за різними аспектами безпеки. Наприклад, денний аудит може бути спрямований на оцінку видимості навколишнього середовища, наявності камер спостереження та інших заходів безпеки. Вечірній аудит може допомогти виявити проблеми з освітленням та можливі «темні» зони, де можуть виникнути загрози для безпеки.

Проведення аудиту в різний час доби також дає можливість виявити специфічні виклики та загрози, які можуть виникати в денний та вечірній час. Наприклад, вночі може бути більша ймовірність злочинності або інших небезпечних подій, тому аудит у цей час може виявити особливі пункти ризику.

Загальний аналіз результатів аудиту, проведеного в різний час доби, допоможе зрозуміти динаміку безпекової ситуації та розробити відповідні заходи для покращення безпеки на даній території.

Необхідно також врахувати зміни, які можуть відбутися на маршруті в різні пори року.

Важливо! При обранні часу проведення аудиту безпеки ввечері рекомендується звертати увагу на часові обмеження вільного пересування в громаді з урахуванням комендантської години, встановленої місцевою владою. Також не рекомендується проведення піших виходів у вечірній час в громадах, де відбуваються активні бойові дії або наближених до зони активних бойових дій.

3. Ведення фіксації: Усі дані, отримані під час проходження аудиту, необхідно детально фіксувати у спеціальному формулярі (який Ви знайдете у додаткових матеріалах до даних Методичних рекомендацій). До нього заносяться спостереження, виявлені проблеми, рекомендації та будь-яка інша важлива інформація, яка стосується безпеки громадських просторів.

4. Врахування факторів: При виборі дати і часу проведення аудиту, необхідно враховувати деякі фактори. Зокрема, безпекову ситуацію, погодні умови, святкові та масові заходи, щоб забезпечити умови, що відповідають звичайному стану обраних маршрутів. Також потрібно звернути увагу на різницю в рівні безпеки на конкретних місцях у денний (світлий) та вечірній (темний) час, що дозволить отримати більш повну картину.

Враховуючи ці вказівки, ініціативна група зможе провести аудит безпеки максимально ефективно та отримати об'єктивну інформацію про стан громадських просторів з точки зору безпеки для жінок та дівчат. Ця інформація буде використана для подальшого розроблення заходів і програм, спрямованих на покращення безпеки та комфорту у громадах.

ПІДГОТОВКА ДО АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Для успішного проведення аудиту безпеки необхідно виконати певні підготовчі кроки та мати певні речі з собою.

Основні рекомендації та необхідні предмети для підготовки до аудиту:

1. Роздрукувати формуляри для проведення аудиту безпеки: Перед початком аудиту рекомендується роздрукувати достатню кількість формулярів аудиту безпеки для фіксації виявлених проблем для кожного маршруту чи підготувати електронні форми. Це допоможе систематично документувати та зберігати інформацію про безпекові проблеми та рекомендації.

Розроблені варіанти формулярів за категоріями Ви можете знайти за посиланням, що вказане в розділі з додатковими матеріалами.

2. Приладдя для записів: Забезпечте себе ручкою та блокнотом для нотування додаткових нотаток під час проходження аудиту чи електронним гаджетом. Це дозволить фіксувати додаткову інформацію та враження під час маршруту.

3. Технічні засоби для фіксації: При потребі підготуйте технічні засоби для фото- та відеофіксації, такі як фотоапарат, телефон або планшет. Вони можуть допомогти в документуванні стану місцевості та проблемних областей.

4. Зручний одяг та взуття: Оберіть зручний одяг та взуття, які дозволять вам комфортно рухатися під час проведення аудиту. Важливо, щоб ви могли вільно пересуватися та бути готовими до можливих ситуацій.

5. Питна вода: Візьміть з собою достатню кількість питної води на час проведення аудиту. При проведенні аудиту громаду пішки важливо доглядати за своїм здоров'ям і підтримувати водний баланс організму.

6. Світловідбиваючі елементи та ліхтарик: Якщо аудит буде проводитися в темний період доби, рекомендується мати при собі світловідбиваючі елементи одягу, такі як браслети, жилети тощо, що допоможуть покращити видимість. Також може знадобитися невеликий ліхтарик для освітлення дороги або об'єктів під час аудиту.

Запам'ятайте, що правильна підготовка до аудиту безпеки допоможе вам ефективно зібрати інформацію та документувати проблемні місця, сприяючи подальшим заходам по покращенню безпеки в громаді.

БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

Для забезпечення безпечного проведення аудиту безпеки важливо дотримуватися загальних правил безпеки та враховувати наступні рекомендації:

1. Повідомте поліцію: Попередньо повідомте місцеву поліцію про заплановані аудити безпеки та запросіть представників поліції приєднатися до проведення, особливо якщо аудит відбуватиметься у вечірній час. Наявність поліцейських може забезпечити додаткову безпеку та підтримку під час маршруту.

2. Забезпечте безпеку учасників: Продумайте можливості безпечного пересування кожного і кожної учасників і учасниць групи після проведення аудиту, особливо у пізній час. Розгляньте можливість організації групового або індивідуального транспорту для повернення додому.

Обов'язково враховуйте поточну безпекову ситуацію в громаді. Перевірте інформацію про наявність укритій за маршрутом аудиту безпеки та у випадку оголошення повітряної тривоги – прямуйте в укриття.

3. Перевірте технічні засоби: Перед виходом перевірте заряд ліхтарика та мобільного телефону. Якщо можливо, візьміть з собою додаткові зарядні пристрої, щоби мати можливість підзаряджати їх у разі необхідності. Наявність робочих технічних засобів допоможе уникнути непередбачених ситуацій.

4. Засоби самозахисту: Заздалегідь подбайте про наявність засобів самозахисту учасниць і учасників групи, наприклад, газових балончиків або інших засобів, які можуть використовуватися для захисту в разі небезпеки. Важливо, щоб учасники і учасниці групи були свідомі та вміли правильно використовувати такі засоби.

5. Захист від інфекцій: Забезпечте групу індивідуальними засобами захисту, такими як захисні маски, рукавички та дезінфектори. Запам'ятайте, що безпека під час проведення аудиту є пріоритетом. Дотримання цих рекомендацій допоможе забезпечити ефективне та безпечне проведення аудиту безпеки.

ТРИВАЛІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ БЕЗПЕКИ

Тривалість аудиту безпеки залежить від довжини обраного маршруту та кількості проблемних локацій, які потрібно оглянути. Загалом, весь процес проведення аудиту безпеки за маршрутом займає близько трьох годин, враховуючи наступні етапи:

1. Зустріч перед аудитом: Перед початком аудиту група збирається для проходження інструктажу, уточнення маршруту та розподілу обов'язків в групі. Цей етап займає приблизно до 40 хвилин.

2. Проходження маршруту: Безпосередньо проходження по маршруту займає від 1 до 2 годин, залежно від його протяжності та складності. Група оглядає різні локації та фіксує виявлені проблеми у протоколі аудиту безпеки.

3. Обговорення результатів: Після завершення проходження маршруту група проводить обговорення результатів аудиту. Цей етап містить обмін думками, перевірку та уточнення заповненої документації і планування подальших кроків. Зазвичай це займає до 1 години.

Після завершення аудиту команда формує звіти за кожним з маршрутів, у яких фіксуються виявлені проблеми та рекомендації щодо покращення безпеки.

Варто врахувати, що тривалість аудиту може варіюватися в залежності від розміру території, безпекової ситуації, кількості локацій та складності проблем, які потрібно виявити. Плануйте час належним чином, щоби мати можливість ретельно перевірити всі аспекти безпеки та забезпечити якісний результат аудиту.

Аналіз результатів аудиту безпеки

Після завершення аудиту, аналіз зібраної інформації виявляється невід'ємним етапом. Основна мета цього етапу полягає в отриманні необхідних даних для розробки стратегій вирішення виявлених проблем та визначення подальших кроків. Оцінка стану безпеки не обмежується лише аспектами фізичного насильства, вона також охоплює важливі аспекти, пов'язані з організацією інфраструктури та створенням комфортних умов для громади.

Під час аналізу отриманих звітів, де містяться дані про небезпечні локації, ризики та потенційно небезпечні місця з вказанням адрес, важливо систематизувати цю інформацію для забезпечення точності та зручності аналізу. Систематизація, зазвичай, здійснюється через класифікацію даних за певними ознаками та їх подальше представлення у вигляді таблиць чи інших зручних форматів для більш детального аналізу.

З метою розробки дієвих стратегій забезпечення безпеки на громадських територіях може бути розроблений список конкретних заходів, які доцільно впровадити.

Результати аналізу представляються у вигляді рекомендацій, розроблених на основі отриманих даних. Ці рекомендації націлені на вирішення виявлених проблем і можуть містити конкретні кроки для поліпшення рівня безпеки.

Для успішної реалізації запропонованих рекомендацій є важливим взаємне обговорення виявлених ризиків та пропозицій з місцевими органами влади, поліцією та жіночими групами, лідерами думок, громадськістю. Це сприяє визначенню додаткових заходів та подальших кроків для забезпечення безпеки жінок і дівчат, чоловіків і хлопців у громадських просторах.

У додатках до цих Методичних рекомендацій ви знайдете приклад звіту щодо проведеного аудиту в одному з районів міста Києва.

Адвокація змін за результатами аудиту безпеки

Адвокація є важливим елементом у процесі розробки та впровадження змін, спрямованих на вирішення проблем та покращення безпеки в громадських просторах, а також сприяння гендерній рівності. Цей процес передбачає створення відкритого діалогу між місцевою владою та мешканцями і мешканками громади з метою виявлення проблем та розробки ефективних стратегій їх вирішення.

Для успішної адвокації рекомендується вжити наступні кроки:

1. Аналіз та ідентифікація проблем: Перший етап полягає в проведенні аудиту безпеки для виявлення наявних проблем у громадських

просторах. Важливо ретельно дослідити причини, що спричиняють ці проблеми, а також фактори, що впливають на зниження рівня безпеки.

2. Визначення зацікавлених сторін: Важливо ідентифікувати осіб та організації, які можуть впливати на ситуацію та мають інтерес у її вирішенні. Це можуть бути місцеві органи влади, поліція, заклади охорони здоров'я, громадські організації, освітні установи, комунальні підприємства та бізнес. Залучення всіх цих сторін є ключовим для успішної адвокації та досягнення мети.

3. Поширення інформації та контроль над процесом змін: Важливо передати інформацію про виявлені проблеми та можливі шляхи їх вирішення відповідним органам. Суттєве значення має контроль за процесом змін, регулярне повідомлення, створення ініціативних груп для включення питань у порядок денний. Відкритий та прозорий процес допомагає досягти позитивних результатів.

4. Розробка конкретних дій: Створіть конкретний план дій для вирішення виявлених проблем. Залучайте мешканок і мешканців громади до реалізації інфраструктурних змін, створення робочих груп та ініціатив, спрямованих на поліпшення безпеки в громадських місцях. Поширюйте інформацію про важливість кожного мешканця і кожної мешканки громади у створенні безпечного середовища.

5. Інтеграція результатів аудиту безпеки в плани відбудови: Передбачте можливість включення результатів та рекомендацій аудитів безпеки до планів відбудови територій громади. Також врахуйте можливість розробки та прийняття місцевих цільових програм для забезпечення безпеки громади та захисту її мешканців і мешканок.

Активна громадська позиція, адвокація власних інтересів та бажання створити безпечні та комфортні громадські місця є ключовими факторами для досягнення позитивних змін. Кожен житель і кожна жителька громади мають розуміти свою важливу роль у розвитку та забезпеченні безпеки цієї громади.

Посилання на форми та матеріали

За посиланням, яке доступно також через QR-код, можна отримати доступ до інформації, яка буде постійно оновлюватися.

Тут є змога скачати форми для проведення аудиту, а в подальшому буде змога отримати посилання на сайт, де ви зможете створити свій особистий кабінет для проведення аудитів ваших громадах.

<https://drive.google.com/drive/folders/1LEi8MRVVEoaraFo31y2YQwNBd6IClM5T?usp=sharing>

Для проведення аудиту за допомогою ресурсу необхідно створити акаунт за посиланням: abt.net.ua